

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONÁ.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendes tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfigyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kladó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Lapunk mai számának címszalagjára reáveztük az egyesületi tagok és az előfizetők tagdíj-, illetve előfizetésidij hátrálékát. Arra kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy a címszalagon kimutatott hátrálékot az E. G. E., illetve az Erdélyi Gazda kiadóhivatala címére, külön felszólítás bevárása nélkül beküldeni sziveskedjenek.

Vegyük revízió alá a gazdasági szakoktatást!

Irta: Gyalui Sándor.

Szentkirályi Ákos dr. cikksorozatban foglalkozott a kisebbségi gazdasági szakoktatással és az egyházak meg a Magyar Párt útján gondolja annak megvalósítását.

Cikke minden egyes szava a való igazság és utmutatásul, vezérfontul szolgál a felállítandó magyar kisebbségi gazdasági iskolák ügyéhez.

Ezen iskolák sürgős felállítása oly fontos, mint a mindennapi kenyér a táplálkozásnál.

Foglalkozni kell e témával és állandóan felszínen tartani, megbeszélni, megvitatni és az összes praktikus dolgokat célszerűen felhasználni.

Revízió alá kell venni az egész szakoktatás ügyét, úgy a régi, mint a jelenben érvényben levőt és a mai viszonyoknak, mai időknek megfelelőt kell megalkotni, életbeléptetni.

Sokszor foglalkoztam a gazdasági szakoktatás ügyével és mindig odajutottam, hogy a legértékesebb, a legjobb a régi tanintézetek rendszer volt. A régi tanintézetek nevelték az igazi gyakorlati gazdákat, kik az életben legjobban beváltak.

Nem csodálom, hogy a régi tanintézetet végzett monostori gazdász oly keresett volt és oly fölényrel kitűnt az Óváron végzett gazdász fölött.

Magam Monostoron voltam első éves gazdász és ott szereztem meg azon gyakorlati évet, mely előfeltétele volt a magyórvári gazdasági akadémiára való felvételnek. (Akkor még csak Magyaróvárt volt gazdasági akadémia.)

Hárman kerültünk monostori gyakorlattal Óvárra és minden szerénység nélkül mondhatom, hogy nagy fölényben voltunk 150 első éves óvári gazdász fölött.

A monostori tanintézetben, mint első évesek, főleg az életet, a gyakorlatot sajátítottuk el és emellett természetesen a teóriát is a szükséges mértékben.

Minden gazdasági munkát magunk végeztünk és elsajátítottuk minden csinját-binját, minden fogását. Igaz, hogy télen heteken keresztül állandóan trágyát raktunk és hordtunk, de megtanultuk, hogy milyen a jó trágya, hogyan kell azt alkalmazni, szekérre rakni, kihordani stb. Így volt minden egyes munkánál és mindent gyakorlatilag tanulunk meg, de emellett minden este, jeles intézőnk megadta hozzá a szükséges elméletet is.

Igy tanultuk meg a gyakorlattal egyszerre az elméletet is. Emlékezetünkbe, tudásunkba, kitérülhetetlenül vésődött bele.

Magyaróvárt a fősúly az elméletre volt fektetve és aki nem volt tisztában a gyakorlati fogásokkal az nem értette meg a dolgokat. Így történt meg, hogy midőn egy kollégától azt kérdezték, hogy mekkora vetőgumó a legjobb burgonyából?, azt felelte: „liba tojás nagyságutól gyermekfej nagyságig.”

Mi, monostori gyakorlók minden vetőgépet betudtunk állítani tetszés szerint és minden használati utasítás meg a gépen lévő skála nélkül, de bizony a kollégák legnagyobb része ezt nem tudta.

Nem az óvári akadémia hibájául rovom fel ezeket, mert ott elsőrendű és híres előadások voltak és sokat is lehetett tanulni, de csak annak, aki gyakorlók évet hasznosan, munkásan töltötte.

A régi tanintézet szervezete olyan volt, hogy aki azt elvégezte az úgy gyakorlati, mint elméleti jó gazda lett és az életben jól boldogult.

Sajnos jöttek az akadémiák, mikor az összes tanintézetekből akadémiák lettek. Ekkor már urak voltak a gazdászok, de gyakorlati tudásuk messze alatta maradt a régi intézeteknél,

A mai rendszer meg szinte elméletből áll és még kevesebb a gyakorlati tudás.

A mai szakoktatásnak vissza kell térni a gyakorlati tanításra. Gyakorlati gazda generációt kell nevelni, emellett természetesen elméletileg is ki kell képezni őket.

A sok elméleti dologgal saturált végzett gazdász a mai viszonyok között még úgy sem tud boldogulni, mint annak előtte. A mai gazdagenerációnak első munkásnak kell lenni s a megmaradt kevés földön többet kell produkáljon, mint annakelőtte a nagy birtokon. Ha erre nem képes, úgy elpusztul, eltűnik s a hullámok hamar összezsapnak felette.

A földmives iskolák a régi keretek között neveljenek, kepezzenek jó földmivéseket, kik megértve a mai kor szellemét vigyének életet, haladást a népies gazdaságokba. A földmives iskolát végzettek kell kimozdítsák a régi keréknyomon haladó gazdálkodást és tudatosan, józan ésszel gazdálkodjanak és vigyék át az életbe azon hasznos tanokat, melyeket elsajátítottak. Ha a falusi gazdák kiköppennek a régi

keréknyomból és új utakon fognak haladni, úgy az „új földesurak” jobban fognak boldogulni és terméshozamuk is nagyobb lesz.

A dohánytermesztési munkálatok célszerű végzése.

A dohányföldnek az ültetés alá való előkészítése. A dohánytermesztésnek szánt földnek a kellő mennyiségű és minőségű termés elérhetése végett tápdusnak kell lennie. Eltekintve attól az esettől, amidőn a dohány előterménye here, lucerna, zöldtrágyaként alászántott csillagfűrt stb., tehát nitrogéngyűjtő növény volt, az érett istállótrágyázás el nem kerülhető. Az istállótrágyának azonban olyan időpontban kell a talajba kerülnie, hogy annak elbomlására a kellő idő rendelkezésére álljon. Legcélszerűbb a kalászosok tarlóhántására kihordott trágyát közepélyen alászántani és ezt követően késő ősszel a szokásos mély szántást megadni. A mélyítő szántás dohány alá szigoruan tilos, mert a felhozott nyers, vad, kérgesedő föld a dohánytermés minőségét a leghátrányosabban befolyásolja. A mélyítő szántás helyett az altalajporhanyítás kívánatos és célszerű. Az istállótrágya alászántásának záros határideje november hó vége, ez időpontban túl dohány alá istállótrágyával trágyázni egyáltalán nem szabad. A műtrágyák alkalmazásának ténye és időpontja korlátozást nem szenved, sőt kívánatos, hogy nitrogéngyűjtő növények után kötött talajokon főleg foszfortrágya, laza, homokos talajokon foszfor- és káliumtrágyák is használtassanak.

A tél fagyja által szétporlasztott dohányföldön az első tavaszi munkamozzanatnak a fogasolásnak kell lennie. Ezzel nemcsak a netán még darabos, rögzös föld morzsolódik széjjel, de a téli csapadéknedvek is koncentrálnak. Az összeülepedés, továbbá gyomirtás céljából kívánatos és talajnekem szerint a tárcsás-borona, extirpátor, grubber-borona, rugós fogu porhanyító használata célszerű. Ez eszközök használata által főleg laza talajon az annyira hátrányos ültetőszántás elkerülhető. Kötöttebb talajokon adott esetekben ez nem mellőzhető, de annak mélysége 14—15 centimétert ne haladjon meg.

Melegágyak készítése. A melegágyaknál főfigyelem arra fordítandó, hogy a melegágyak keretei minden évben dezinficiáltassanak. A melegágyakhoz ajánlatos porhanyós, televénydus erdel, avagy ennek nem léteiben táperős földet használni, amely idejekorán, vagyis a termelési évet megelőző évben átrostálás által morzsalékos állapotba hozandó és a március első felében bekövetkező felhasználásig fagymentesen őrzendő. A fősúly arra vetendő, hogy

„Gazdák” általános biztosító Részv.-társ.-nál.

Székhelye: Arad. Aligazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviselőségek Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton Gyulafehérvár, Nagynyed, Szatmár és Nagyszében. Elfogad tűz, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatossági, szállítmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztató nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

a melegágyakba tett föld ne használtassék palántanevelésre és ugyanilyen fontossággal bír, hogy a melegágyak helye évenként változtassék.

A melegágyra legalkalmasabb az északi széltől védett hely.

Dohánypalánták kiültetése. Kivánatos, hogy a palánták kiültetése minél korábban, lehetőleg még május első napjaiban megkezdhető legyen. Ha a palánta annyira fejlődött, hogy az 4—5 levéllel bír, akkor az kiültethető. A kiültetésre legalkalmasabb az erőteljes, egészséges, rövid, vastagszáru, sűrű, bokros, szép fehér gyökérzettel bíró palánta, a felnyurgult, hosszú, vékony, görbeszáru, sérült, vöröses gyökérzetű palánták ültetésre nem használendők fel, mert ezektől tökéletes és erőteljes tőke soha nem várható. A palánták kiültetésénél különös figyelem fordítandó arra, hogy azok a szükségletnél nagyobb távolságra ne ültetessenek, mert ez eldurvulásra és a kerti leveleknél még elfajzásra is vezet.

A nehéz leveleknél legmegfelelőbb 70 cm. sor- és 50 cm. növénytávolság, a kerti leveleknél pedig 50 cm. sor- és 30 cm. növénytávolság. A gyakorlatban legjobban bevált a páros sorokban való ültetés hármassal. A dohányültetvények foltozására a melegágyakból hidegágyakba átültetett egészséges palánták használendők fel, amelyek a hidegágyból a gyökérzetükhöz tapadó földdel együtt ültetendők ki.

A kapálás. A kapálás rendszeres teljesítése igen nagy fontossággal bír, amennyiben ennek az a célja, hogy a föld porhanyítottassék és hogy a gyomok, amelyek éppen azokat a táplálórészeket vonják el a földből, amelyre a dohánynak nagy szüksége van, elpusztítottassék. Arra, hogy hányszor kell kapálni, szabályt nem lehet felállítani, hanem azt lehet mondani, hogy annyiszor kell kapálni, ahányszor a föld meggazosodott, összetörmődött, vagy megkergesedett. Rendszerint 2—3-szori kapálás elegendő, az első kapálás a kiültetés után 10—12 nappal kezdendő meg; amiképpen a növény a fejlődésben már előrehaladt, de még szárba nem ment, következik be rendszerint a második kapálás ideje. A második, esetleg harmadik kapálást követi a növények feltöltötése.

A bugázás és kacsózás. A termelt dohányok minőségére rendkívül nagy befolyással van a bugázásnak megfelelően való végzése. Különös figyelem fordítandó arra, hogy a bugázás ne történjen idő előtti és nagyon mélyen, mert időelőtti és mély bugázás által nagyon megapasztiuk a dohánylevelek számát és a meghagyott kisebb számu levél eldurvul, amennyiben a dohánynövény minden ereje a meghagyott 6—8 levélben koncentrálódik, ami megfelelő bugázás mellett 14—16 levélben oszlódnék el. Nem hagyható megemlítés nélkül, hogy az időelőtti és mély bugázásnak még az is igen nagy hátránya, hogy a kacshajtások nagy mértékben elszaporodnak, amelyek eltávolítása jelentős munkatöbbletet jelent. Legmegfelelőbb a bugázást akkor teljesíteni, mikor a dohánynövény virágja nyilni kezd. A bugázásnak ebben az időben való végzésével el fogjuk érni azt, hogy az egyes töveken az eddigi levél helyett 14—16 levelet fogunk nyerni, a levelek szövete és ereze lényegesen finomabb lesz és a kacshajtások eltávolításával is sokkal kevesebb lesz a munka.

Levéltörés. A dohánytermesztésnek ez utolsó években tapasztalható nagy minőségi hanyatlása igen nagy mérvben arra vezethető vissza, hogy a levelek törése nem történik az érettségi fok szerint, hanem az egy tövön levő levelek egyszerre törnek, amely helytelen eljárásnak azután az a következménye, hogy a leszedett levelek egy része érett, más része éretlen és végül egy harmadik része túlérett. Hogy ennek a nemcsak a kincsiárt, hanem a termesztőket is igen nagy mértékben károsító eljárásnak eleje vételessék, a dohányokat

olyan sorrendben kell lefűzni, amint azok érettségi foka bekövetkezik, vagyis elsősorban az alj-, utánna az anya- és végül a hegyleveleket. Amikor az ültetvény túl sűrű és az aljlevelek külön leszedése által az anyalevelekben nagy kár tétetnek; ilyen esetekben az aljlevelek külön szedése elhagyható és az érett anyalevelek szedésével egyidejűleg teljesíthető. Tekintettel arra, hogy az anyalevelek beérése sem egyidőben történik, az anyalevelek szedésénél is különös figyelem fordítandó az anyalevelek érettségi fokára.

A levelek törésénél nagy gond fordítandó arra, hogy a levelekhez szárrészek a töről ne töressenek, mert ezek a szárrészek a leveleket a kezelésnél és csomózásnál erősen meg rongálják és azok értékét lecsökkentik. Ezenkívül ezekért a szárrészekért a beváltásnál súlylevonás is alkalmaztathatik és ismétlés esetén ez a termelési engedély megvonását vonja maga után. A dohány beérésének is mérve a levelek felszínén mutatkozó babosodás, vagy a levelek élénk zöld színének elhalványodása, főismérve pedig, hogy az érett levél a törés alkalmával könnyed nyomásra a szárról szárrészek nélkül könnyedén lepattog, miért is a bajszos kocsányvégű dohánylevél mindenkor azt mutatja, hogy a levél éretlen állapotban lett letörve.

Fűlesztés és fűzés. A leszedett dohánylevelek rögtön nem alkalmasak a felfűzésre, mert a bordák merevek lévén, a legcsekélyebb érintésre is töredeznek, fonnyasztás által kell azokat puhítani, hogy a felfűzésre alkalmasakká váljanak, a fonnyasztás (fűlesztés) még azért is igen fontos, mert megfelelő fűlesztés nélkül a dohányok tökéletes színesedése és beszáródása nem is várható. A fűlesztés akként történik, hogy a szárítópajtában tiszta és teljesen száraz szalmával, vagy gyékénnyel letakarít földre a levelek alacsony rakásokba tétetnek és mindaddig így hagyatnak, míg meg nem fonnyadnak. A halmokat azonban állandóan gondos figyelemmel kell kísérni és mihelyt észreveszünk, hogy a levelek melegezésnek indultak, a halmokat át kell forgatni és ezt a műveletet addig kell folytatni, amíg a levelek egészen megszikkadtak, ami rendszerint 1—2 nap alatt bekövetkezik. A kerti leveleket azonban legfeljebb csak egy pár óráig szabad fűlesztetni, mert ezeknél hosszabb fűlesztés mellett a világos színesedést veszélyeztetjük.

A dohányok felfűzését a legnagyobb gondal kell teljesíteni s különösen vigyázni kell, nehogy a levelek tulsűrűen fűzessenek és egymást ériék, mert ha a levelek elfűdik egymást, a levélbordák kellen ki nem száradhatnak, a zsinóron könnyen égettekké válnak és megrothadnak. A legokosabb fűzési mód a forgatva fűzés, amely abból áll, hogy a levelek színükkel összeforgatva fűzetnek a fűzőtűre s onnan a zsinórra és pedig akként, hogy a fűző két rakás zöld dohányt kocsányával maga felé fordítva, maga elé tesz úgy, hogy az egyik rakásban a levelek színükkel lefelé fordítva legyenek, azután előbb az egyik rakásból vesz egy levelet, azután pedig a másik rakásból és így felváltva fűzi a leveleket a tűre anélkül, hogy azt megfordítaná.

Ennek az okos fűzési módnak az az előnye, hogy a levelek nem borulnak olyan könnyen össze és a bordák, valamint a levelek könnyebben száradnak, úgy hogy arra az esetre, ha a levelek ritkán fűzetnek szívégelt, vagy kocsányrothadt dohány alig lesz. Nem hagyható megemlítés nélkül, hogy a dohányok fűzésénél igen nagy horderővel bír, hogy a fűzőtű hegye kellőleg széles legyen, vagyis, hogy a fűzőtű a főbordán elég széles nyílást hasítson, amennyiben ezáltal a levél gyors beszáródása biztosítható és a korhadás és penészedés veszélye elől is jobban meg van óva a levél.

(Vége köv.)

Téli mezőgazdasági iskola Bajorországban.

Nordendorf (Augsburg mellett), május hó.

Németországban már 40 éve állnak fenn téli mezőgazdasági iskolák. Módomban állott Bajorországban több ilyen iskolát megnézni és arra hivatott szakemberektől tájékozást is szereztem ezeknek az iskoláknak céljáról, tanszerveiről és hasznáról. Észleleteimet röviden az alábbiakban foglalom össze.

A téli mezőgazdasági iskola célja az, hogy környéke gazdalfainak és általában a mezőgazdasági munkával foglalkozó fiataloknak is több oldalú gazdasági kiképzést adjon, hogy a tanulók a népiskolákban szerzett tudást és készséget a gyakorlati életbe átvigyék és felhasználják.

Az iskolák vezetői állami hivatalnokok, úgynevezett mezőgazdasági tanácsadók, akik a nyári időben is fennmaradják az összeköttetést tanítványaikkal. Növénytermelési és állattenyésztési kísérleteket állítanak be. Ezekről jegyzeteket, kimutatásokat készítenek, amelyeket szakszerűen ellenőriznek is.

Előadók még az állami hivatalnokokon kívül az erre felkért, közelben tartózkodó intelligens szakemberek is. Mert a tananyag olyan sok oldalú, hogy azt egy-két ember nem győzné.

A tanítás november elejétől március közepéig, tehát a tavaszi munka megkezdéséig tart. Felvehetőek azok a gazdalfjak, akik: 1. legalább 18 évesek és akik a 30 évet még nem töltötték be; 2. otthon, vagy más gazdaságban 1—2 évet a gyakorlatban dolgoztak; 3. jó elemi iskolai bizonyítvánnyal, azon kívül a hatóságtól erkölcsi bizonyítvánnyal bírnak. A felvételhez szülői engedély is kell. A tanfolyam két télen keresztül tart. Egy tanfolyamon a tandíj: 20 birodalmi márka. A tanulók betegség, vagy baleset ellen biztosítva vannak. A szegénysorsu tanulóknak el is engedik a tandíjat. Sőt nagy szorgalom jó tanulás esetén ösztöndíjakat kapnak. Az ifjak általában kintlakók. Vannak azonban intézetek, amelyekhez konviktus is tartozik.

A tananyag: 1. Hitán és erkölcsstan. 2. Anyanyelv és irodalom. 3. Számítan. 4. Rajz és földmérés, mértan. 5. Természetan. (Fizika, kémia, közet- és talajismeret.) 6. Jogismeret. 7. Talajművelés és növénytermelés. 8. Állattenyésztés és tejgazdaság. 9. Üzemtan, becsléstannal és számvitel. 10. Mentőtanfolyam. 11. Különböző gyakorlatok. Az előadások reggel 8—12-ig és délután 2—4-ig tartanak.

Az iskolák ma nagy látogatottságnak örvendenek.

Mint az alsóbajorországi mezőgazdasági kamara igazgatója beszéli, ők is nagy nehézségekkel küzdöttek, míg odáig jutottak, hogy a kiscgazda most már kéri, hogy a fiát felvegyék, mert belátja az iskolázás üdvös voltát. Eleinte különböző ígéretekkal kellett az iskolába csalogtatni az ifjakat.

Andor Ferenc.

A szőlőmoly elleni védekezés problémája.

Irta: Krausz Dezső, Kelebla.

A tavalyi év a szőlőbirtokosoknak ismét súlyos csalódást jelentett, de egyúttal tanulságos tapasztalatokra tehetett szert mindazon szőlősgazda, aki komolyan figyelemmel kísérte a kártevők fellépését és pusztítását. Különösen vonatkozik ez a szőlőmolyra, melynek kártétele tavaly igen nagyfokú volt és számtalan helyen, ahol a peronospora ellen kifogástalanul védekeztek, a szőlőmoly tönkretette azt, amit a peronospora elől sikerült megmenteni. De igen sok helyen tönkretette a szőlőmoly akkor is a termést, ha a szőlőmoly ellen védekeztek a szőlősgazdák. Mindezen helyeken a védekezés teljes

vagy részleges eredménytelensége nem a felhasználás arzenkésztimén, hanem a védekezés végrehajtásának, különösen pedig a permetezés időpontjának helytelenségében állott.

A saját szőlőmben a bordói-léhez, a szőlőmoly elleni védekezés végett mindig *Arzolat* használtam és mondhatom, hogy a tavalyi évhez mérten nemcsak hogy kitűnő, hanem ugyszólván *rekord termést értem el* kat. holdanként 30 hl.-t. Ezzel szemben a szomszédaim és a környéken más gazdák, akik ugyancsak sokszor permetezték bordói lével, de csak később kezdtek az Arzola adagolását, ugyszólván mitsem szüreteltek. A különböző eredmények lényegét, úgy vélem, sikerült megfigyeléseim alapján helyesen megmagyarázni és ebben legnagyobb meglepetésemre teljesen egyenértékű megállapításra jutottak, úgy hivatalos, mint magánkísérletek. Würtenbergi szőlősgazdák, akiknek ily irányu eredménye az Allgemeine Weinzeitung márciusi számában ismerteti dr. Ottó Kramer, ugyanaz az ismertetés a Wein und Rebe német folyóiratban is megjelent és így érdekesnek tartom megfigyeléseimet közölni, utána pedig ismertetni az egybehangzó felfogást a würtenbergi szőlősgazdák részéről.

Az eddigi szakirodalomban, valamint a különböző ismertetőkből arra figyelmeztették a gazdát, hogy figyelje meg a szőlőmoly lepkejének rajzását és nyomban utána néhány nappal végezze el az Arzola-permetezést, vagy Molex-porozást. Tavaly számtalan helyen, dacára annak, sőt magam is, iparkodtunk a szőlőmoly rajzását megfigyelni anélkül, hogy ez sikerült volna, egyszerre csak észrevettük, hogy a fűrtökből a fiatal szőlőmoly-kukac már jelentkezik. A rögtön megindult Arzola-permetezés, vagy Molex-porozás mindezen helyeken már csak részleges eredménnyel járt, míg nálam, ott ahol már a legelső permetezéstől kezdve, tehát már május közepén 100 liter bordói léhez mindig hozzátettem 3—400 gr. Arzolat és csak virágzaskor poroztam Molex-sel, az eredmény tökéletes volt. Ugyanezeket a megállapításokat szögezik le a würtenbergi szőlősgazdák és így megfigyeléseimet. Meg vagyok győződve, hogy a jövőben a szőlőmoly elleni védekezés már nem lesz probléma, ha hozzászokunk ahhoz, hogy épen úgy, mint a peronoszpora ellen, praeventív rendszeresen és állandóan védekezzünk. A védekezés pedig abban áll, hogy az arzenpermetezést ez esetben Arzola-permetezést a bordói-lével egybekötve rendszeresítjük, a virágzás teljében pedig egyszer, vagy kétszer Molex-porral porozunk. Ezt a Molex-porozást július vége felé a fűrtökre, a szőlőmoly második generációja miatt meg kell ismételni. Mindaddig a bordói léhez állandóan kell Arzolat adagolni.

Az erdélyi mezőgazdaság állapota.

Időjárás: Május havi hőmérséklet a normálnál sokkal alacsonyabb volt, erősebb lehűlések fordultak elő a hó közepe táján különböző erősségű fagyokkal. A hó többi részében hűvös időjárás mellett gyakori kiadós eszések voltak, amelyeket a június hó első napjaiban fellépő kánikulal meleg váltott fel.

Gazdasági munkálatok: A tavaszi vetések mindenütt befejezést nyertek, a kézi munka-erő a tengeri, répa és burgonya kapálásával, valamint a kora takarmánynövények kaszálásával a fogatos munkaerő ugarolással és fuvarozással foglalkozott.

A vetések állapota: őszi buza vetések általánoságban gyenge fejlődésűek, minek oka elsősorban a májusi hideg időjárás, említt a terméskilátások csak gyenge és közepes minőségűek, a júniusi meleg állapotukon valamit javított. **Tavaszi buza, árpa és zab** fejlődésükben szintén vissza voltak maradvák, most azonban jól rendbe jöttek. A **tengeri** a fagy következtében szenvedett, sok helyen újra vetették, most mindenütt jó fejlődésben van a meleg

időjárás hatása alatt. **Burgonya** szintén fagy kárt mutatott, amit azonban már kihevert és közepes mértékben fejlődik.

Kerti vetemények: A hideg idő folytán erősen visszamaradtak és elgyomosodtak, emellett a korai bab és hüvelyesek a fagy következtében elpusztultak. A **dohány** kihalántázása megtörtént, közepesen fejlődik. Cukor- és takarmányrépa a hideg következtében hiányosan keltek, első kapálásuk részben be van fejezve. **Mesterséges takarmányok,** a rét és legelő a hideg folytán erősen visszamaradtak, az utóbbi meleg napok némileg megjavították. A **szőlő** a fagy következtében néhol teljes, másutt kisebb mérvű kárt mutat. A **gyümölcs** a fagy folytán csak gyenge termést ígér, **díj** teljesen lefagyott, **alma, szilva, körte** is csak nagyon ritkán van.

EGYLETI ÉLET.

Mi a gazdaköri élet célja és alapja?

Azt tapasztaljuk, hogy a gazdakörök fogalma a köztudatban sok helyen úgy él, mint egy szervezet, mely arra alakul, hogy valahonnan kapjon valamit. Gépeket, szaklapokat, vetőmagot, műtrágyát stb., de mindezt ingyen, díjtalanul, vagy legfennebb a szállítási költség megtérítése ellenében.

A dolog pedig nem így áll, amint ezt sok gazdakör már tudja is. A gazdakör nem szabad, hogy várjon sehonnán semmiféle támogatást. **A gazdakör önmaga kell, hogy gondoskodjon minden szükségletéről és az együttes műtrágya, vetőmag stb. beszerzés előnyeit önmaga kell, hogy kihasználja.** A közös gép beszerzése által önmaga kell a nagy tökébefejtéstől megkímélje a kisgazdákat. A szakértelem fejlesztése okából gazdasági szakkönyveket kell önmagának beszereznie. Az új törvények, rendeletek, gazdákat érdeklő hírek felől való tájékozódás okából kell, hogy rendeljen magának szaklapokat.

Minden anyagi eszközt a tagok javára a tagok kell, hogy előteremtsenek. A gazdaköri központok, amilyenek a járási, vármegyei Erdélyi Gazdasági Egyletek, szaktanácsok, utbagazdászati szolgáltnak. Ha ezek a központok élveznek valamilyen előnyt, vagy kedvezményt, azt természetesen első sorban is a földmivelő nép javára fordítják ugyancsak a községi gazdakörök útján olcsó szakkönyvek, szaklapok kiadásával, beszerzési források megjelölésével stb. A gazdakörök a mai magas vasúti fuvardíjak mellett ne várják a központi kiküldötték serkentését, buzdítását, a közérdeket sem kivéve, hanem a nép javát szolgáló produktív munkához **merítsenek erőt, energiát és kitartást a falu népének lelkiületéből.** A szervezett falu adja meg a központok erejét és súlyát is. Ezeknek a belátása képezi az élénk gazdaköri működés alapját, amelyre nyugodtan építhetünk céljaink elérhetésének reményeivel.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

Alapító tagdíjba 500 lelt fizetett: Kratochwill Arthur Gyulafehérvár.

1925. évre 100 lelt tagdíjat fizetett: Laurentzl András Gernyeszeg.

1926. évre 100 L. tagdíj pótlást fizetett: Gazdakör Ipp, Donogán Valéria Kolozsvár.

1926. évre 200 lelt tagdíjat fizetett: Lathurentzl András Gernyeszeg.

1927. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Nagy Lajos Szentgothárd, Kratochwill Arthur Gyulafehérvár (kamat 100 lelt), Gyémánt Elek Andacspszta, Cukorgyár Arad, Hangya Szilágynagyfalu, Gazdakör Ipp.

1927. évre 150 lelt tagdíjat fizetett: Deák János Kolozsvár, Donogán Valéria Kolozsvár.

1925—26. évre 100-100 lelt E. G. pótdíjat fizetett: Laurentzl András Gernyeszeg.

1927. évre 150 lelt E. G. pótdíjat fizetett: Deák János Kolozsvár, Nagy Lajos Szentgothárd, br. Dániel Ferenc Vargyas, Gyémánt Elek Andacspszta, br. P. Horváth Arthur Szőkefalva, Cskvármegye Gyergyóvidéki Gazdasági Egyesület Gyergyószentmiklós, Cukorgyár Arad, Hangya Szilágynagyfalu (100 lelt), Gazdakör Ipp, Donogán Valéria Kolozsvár.

Törvények, rendeletek.

A csépléssel kapcsolatos közigazgatási eljárások illetékmentesek. Butoiu belügyminiszteriumi vezérfelügyelő a miniszteriumtól rendelkezést hozott, amely szerint ezentul sem a főszolgabíróknak, sem pedig a községi előjáróságoknak nem szabad illetékeket kiroáni és elfogadni a cséplési engedélyek kladása körül. Általában a csépléssel kapcsolatos közigazgatási eljárások illetékmentesek.

Az új bélyegtörvény felemeli a biztosítási kötvények bélyegilletékét és megtiltja a biztosításoknak lejárát előtt más társaságokhoz való átvitelét. — Az élelbiztosításoknál az eddigi 1 1/2% helyett 2%, a tűz és jég biztosításoknál az eddigi 1 1/2% helyett 4% illeték fizetendő. A törvény élelbelépése után, vagyis május 1-től kezdődőleg a biztosítási kötvények nem vihetők át lejárát előtt egyik társaságtól a másikhoz.

Kérdés—felelet.

A folyamatban levő globális adó kivetés kapcsán adóalapul a folyó évi és nem a múlt évi jövedelmet vették. Hasonlóképpen járt el az adókiadó bizottság a többi esetekben és jogosan történt eként a kirovás? **G. B.**

Az adózó polgárok megkísérlelhetik globális adójuk kivetésénél s esetleg felebbezésükben azzal érvelni, hogy az adótörvény 60. szakaszának első bekezdése szerint az előző év megfelelő jövedelmei veendő alapul, tehát a mostani kivetésnél nem az 1927-ben megállapított magasabb bérjövödelmek lettek volna számításba veendő, hanem az 1926-ban még érvényben volt első összeíraskori jövedelmek.

Számolni kell azonban azzal, hogy az adóügyi hatóságok ezt a felfogást nem fogják honorálni, amint hogy az adótörvényre vonatkozó végrehajtási utasítás tényleg az ellenkező felfogásra nyújt alapot. Ennek a végrehajtási utasításnak 154. § a rendel, hogy: „Az elemi adóknál a lajstromokba bevezetett jövedelmek úgy veendő fel az összjövedelem összeállításánál, ahogyan azok azon adókra nézve a megadóztatás évében meghatározottak stb., stb.” Később pedig ugyanez a szakasz az utolsó előtti bekezdésében eként rendelkezik: „Hasonlóképpen a jövőbeli öt éves időszak első évében az összeíraskor megállapított jövedelmek veendő figyelembe, ami a jövőben az első év kezdete előtt fog megtörténni.”

Igaz, hogy az új megállapítás nem történik meg a folyó év kezdete előtt, mert hiszen maga az erre vonatkozó törvény is csak 1927 jan. 5.-én lett kihirdetve. Ez a körülmény azonban nem szolgálhat akadályul arra, hogy a végrehajtási utasítás fennebb idézett rendelkezésel alkalmaztassanak.

Talán nem is volna logikus, hogy a globális adó kiszámításnál pl. a ház és földjövödelmek más összegekkel véteessenek számításba, mint amely összegek alapján lettek kivette a házadó és a földadó. És a 60. szakasznak elől említett rendelkezését nem is igen lehet olyan szöszert venni, mert különben a föld és házadó kivetésnek és lajstromoknak adatait az öt éves ciklusoknak csak egyetlen évében lehetne a globális adó kivetésénél felhasználni, míg a többi években a föld és házjövödelmeket ezen adónem kivetése érdekében évenként külön kellene számbavenni és megállapítani. Mert ha

nem helyes a törvény 60. szakasz első bekezdése mellett, hogy a folyó évre megállapított föld és házjövdelem alapján rovassék ki a folyó évi globalis adó, viszont ugyanez a 60. szakasz első bekezdés, ezen szószerinti értelmezés mellett az: sem engedhetné volna meg, hogy pl. 1926. évben a globalis adó megállapításánál az 1923. évi megállapítás szerinti összeggel vegyük számításba a föld- és házjövdelmeket.

Irodalmi Szemle.

Gyakorlati gazdasági, bank- és devizalexikon. Az ipari és kereskedelmi élet nemzetközi egybefonódása hozza magával, hogy a bankvilágban és a vám-szállítási stb. szakmákban igen sok olyan kifejezés van, amelyeknek jelentésével a gyakorlati ember nincs mindig tisztában. A háború után a devizautlet fellendülése pedig egészen sajátos kifejezéseket teremtett, amelyek zavarba hozzák a tanult embert is, aki úgy üzleti levelezésben, mint a sajtóban gyakran találkozik ismeretlen kifejezésekkel, vagy olyanokkal, amelyeknek pontos értelmét nem ismeri. Mindezeket átsegíti *Dr. Forts Lajos: Gyakorlati Gazdasági, Bank- és Deviza-Lexikon* c. most megjelent munkája, amely az összes ilyen kifejezéseket tömören megmagyarázza. Több mint 1600 kifejezés magyarázatát adja a könyv, amely mellőzte az általánosan tudott kifejezéseket és ezáltal könnyen áttekinthető, a laikus által is jól használható. A könyv árát a szerző mindössze 160 leiben szabta meg, hogy széles rétegekben való elterjedését biztosítsa. Kapható kiadóhivatalunkban és minden könyvkereskedésben.

Vegyes közlemények.

Az új földmívelésügyi miniszter. A pünkösdi ünnepek nagy változást hoztak a román politikai életben. Megbukott az *Averescu* kormány és helyette a király *Stirbey* herceget nevezte ki miniszterelnöknek. *Stirbey* rokonságban van a Bratlanu-családdal és eddig politikával nem foglalkozott. Nagy vagyon felett rendelkezik, több ipari vállalat mellett kiterjedt és mintaszertűn kezelt birtokai vannak. A földmívelésügyi tárcát *Caroflidtől Argetoianu* Constantin vette át, aki az első *Averescu* kormánynak belügyminisztere volt. Több pártnak volt tagja, legutóbb tavaly a nemzeti-parasztpártból lépett ki. Jószándéku, lobbanékony és energikus természetű férfiú. Tekintettel arra, hogy ez a kormány csak a választások lefolytatására nevezetett ki, mint hivatalnok-kormány, sok újítást nem várhatunk rövid időre tervezett működésétől. Nekünk gazdáknak egy kötelességünk lesz a közelgő választások rendén, keresni azokat a férfiakat, akik a mi eddig lábbal taposott érdekeinkért az eddig oly csekély számban volt pártfogóinkkal együtt sikra szállanak.

Időjárás. A botfalusi cukorgyár meteorológiai állomása május hóra vonatkozóan az időjárást illetőleg a következő megfigyeléseket tette: A maximális légnyomás 724.9 volt a hó 17-én, a minimum pedig 709.1 a hó 11-én. A legnagyobb meleget +27.5° C.-t 10-én észlelték, a legkisebb meleg pedig 14.°-t 0.8° C volt. A május havi középhőmérsékletet +14.14° C.-ban állapították meg. A legnagyobb csapadék 10-én 8.1 mm. volt. A csapadék egész havi mennyisége 487 mm., a csapadékos napok száma 16 volt.

Gazdaggyűlés Kovásznán. A Székelyföldön megindult gazdamozgalom eredményes megnyilvánulása volt a múlt hó 29.-iki kovásznai gazdaggyűlés, melyen megalakították a helybeli és vidéki gazdák élénk részvétele mellett a Kovásznai Körzet Szövetségét. Az ülést *Dancs Lajos* hívta össze és nyitotta meg. E gazdaggyűlés alkalmából szakelőadásokat tar-

tottak *Szabó György* csikszeredei földműves iskolai igazgató, *Magda János* állatorvos. Lelkes szónoklatokat mondtak: *Havadtől* lelkész és *Újlaki* plébános. A gyűlés után megválasztotta a szövetség elnökéül *dr. Hadnagy Károlyt*, alelnökéül *Gocz Antalt*, *Mirtse Józsefet*, titkárául *Kászat Ernőt*, jegyzőjéül *Bajkó Lajost*, pénztárosául pedig *Kovács Miklóst*. — Ez alkalommal újra alakult a kovásznai gazdakör is, elnöke *Dani Lajos*, alelnökei pedig *Deme Imre* és *Csutak Gyula* lettek.

A marosludasi telepések földjeik kisajátításába nem tudnak belenyugodni, mert a napnál világosabb előttük a kisajátítás igazságtalansága. Földjeik legjavának egy részét a delegátus, a főszolgabíró és agronom kapták, akik vagy a régi tulajdonosnak, vagy a szeszgyárnak stb. bérbe adják 10—12,000 leiert, mint lucernást, míg a telepések a kényszerbér összegéből egy banit sem kaptak. Az agronom jómódu lakásadója, *Dumitru M.* is kapott 2 hold lóherést a földhöz ragadt telepések földjéből.

A régi 500 leies bankjegyek beváltásának végső határideje július 1.-én jár le.

Siralmas állapotok a kolozsvári közvágóhídon. A kolozsvári közvágóhídon a pünkösdi ünnepek alatt 200,000 lei értékű hus romlott meg hűtőkamrák hiánya miatt. A mérsárosok nagy demonstrációra készülnek a bajok orvoslása érdekében annál is inkább, mert a vágóhid karbantartására jelentékeny illetékeket fizetnek.

Bezárult a kolozsvári méhészeti tanfolyam. Az EME. által Kolozsváron rendezett két hetes méhészeti tanfolyam, amelyen mintegy 40 hallgató vett részt, e hó 4-én zárult be. Az EME. a Marostordavármegyei Földműves Szövetséggel és vármegyei kamarával karöltve Marosvásárhelyen is rendez egy tanfolyamot e hó folyamán, amelyre e hó 20-ig lehet jelentkezni a Földműves Szövetségénel vagy az E. M. E.-nél.

60% vasuti kedvezményel lehet belföldi fürdőkre utazni. A CFR. vezérigazgatósága elhatározta, hogy bizonyos távolságokra belföldi forgalomban 60% kedvezményű menetjegyeket fog kibocsátani a személy és gyorsvonatok I. II. III. kocsiosztályaira. Ezek a jegyek a kiállításuktól számított 30 napig érvényesek. A 60% kedvezményű jegyekkel az ország természeti szépségű helyeire, turistahelyekre, klimatikus és gyógyfürdőkre lehet utazni. A kedvezményes fűzetelaku jegyek árusítását június első napjaiban kezdi meg a CFR.

Csikban olyan erős volt a fagykár, hogy a méhészek kénytelenek voltak méhesükkel vándoruttra kelni és olyan vidékre költözni azokat, ahol téli szükségletüket összegejűthetik.

Az ipari munkások a drágasági index felemelését kérik Kolozsváron, amikor az élelmi cikkek, illetve a mezőgazdasági termények és termékek ára katasztrófálisan alacsony. Az index havonként való felemelése mindig a gazdasági és közszükségleti cikkek áremelkedését jelenti. — Szervezetlenek vagyunk, ezért túrnunk kell millióknak tízezrek diktaturáját.

Az iszákosok intőcédulái. A hollandusok gyöngéd emberek. Náluk is lilos a részegeskedés, akárcsak Amerikában, csak hogy az iszákosság bűnét nem olyan vaskesztyűs kézzel kezelik, megelégednek a házias nevelési eszközökkel is. Akit a rendőrség részegségben talál, annak felírják a nevét, megtudakolják a címét, aztán másnap intő, avagy rovócédulát küldenek róla, akárcsak a pajkos diákokról, hogy a család igyekezzék a házi nevelés eszközével jobb magaviseletre bírni a becsipésre hajlamos családbelit. Ha pedig nő ember a tettenéért, akkor az intőcédulát a feleség kezéhez kézbesítik.

Egészségtelen verseny indult meg Csikban a tej- illetve vajkereskedelem terén. A gyergyószentmiklósi gazdák egy tejszövetkezetet állítottak fel, amely havonta kb. 100,000

L. értékű tejet forgalmazott. A tejből készült vaját Gyergyószentmiklóson értékesítette. Most egy marostordamegyei érdekeltiség kg.-ként 20 L.-el olcsóbban kínálja Gyergyóban a vajat, hogy a piacot megszerezze magának és később magasabb áron adhassa termelvényét. Az egészségtelen versennyel szemben a gyergyóiak összefogására és kitartására van szükség, de a gyergyói gazdák lámogatását várjuk az ottani kereskedőktől is.

A dévai prefektus 160,000 leies honoráriumot kötött ki magának, ha a harolok számára megszerzi a magyar telepések földjeit. A Viltorul szerint ez volt az oka, hogy a gyilkosság és véres verekedéssel végződő terület-szerzésre bujtogatta a román parasztokat. A magas közhivaltal viselő ügyvéd a Viltorul szerint ezzel az anarchia magvait hintette el, e tény pedig közigazgatási orgánának bélyegzi.

PIAC

A borpiac árrányzata egyre emelkedő. A fagyoktól megviselt szőlők csökkent termése előre érezteti drágító hatását. Borban a kínálat gyenge. Aradi áru literenként 20—24 lei, küllömentől bor 28—33—36 lei literenként. Gyulafehérvári, nagyenyedi borok 40 lej körül ingadoznak literenként.

Gabonaárak feladóállomáson métermázsánként: Buza Erdélyben 900, Bánátban 845—850, Regátban 740—750 lei. Takarmányárpa Erdélyben 570 lei. Sörárpa Erdélyben 740, Bánátban 740 lei. Zab Erdélyben 380, Bánátban 380, Regátban 560—570 lei. Tengeri Erdélyben 500, Bánátban 470, Regátban 420 lei.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lei vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Eladó egy Máv. 6 lóerejű, teljesen jó gőzkazán. Döry Györgyné gazdasága. Náprád. 47.

MEZŐGAZDÁK!

Jövedelmezőbb a gazdaság, ha a károkozók ellen alábbi szerek alkalmaztatnak:

NOSPRASEN a peronospora, mely a szőlő és a gyümölcsös minden rágó bogara ellen.

APHIDON a levél- és vértetű ellen.

SOLBAR lisztharmat ellen.

HOLFIDAL a földi bolha ellen.

ZELIO paszta patkányok irtására.

ZELIO méreggolyók egerek irtására.

CERTAN poloska és marhatetű ellen.

CAPORIT istállók dezinficálására járványok ellen.

Kaphatók minden mezőgazdasági árucarnokban és szakmabeli cégnél, valamint alábbi címtől:

ROMANIL R.-T.

Timsoara, I. Bánáti palota.

Kolozsvárt: W. WEINRICH & Ing. ZAPFE,
Cal. Reg. Ferdinand 99.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs.
Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei (volt Mátyás király-tér) 7. sz.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — **Saját tőkét 77 millió lej.**
Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászregényvidéki Takarékpénztár Rt. Szászregényben és Népbank Rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. — Áruraktárol a vasút mellett.